

Retailjaar 2016: Een drankje in de winkel

21-12-2016 11:39

Wat gebeurde er afgelopen jaar in retailland? RetailWatching blikt terug op 2016, aan de hand van negen nieuwsonderwerpen. Vandaag: discussie over blurring.

Blurring. Eigenlijk vindt hij het maar een vreselijk woord, geeft Peter van Mourik toe. Toch heeft de module-ontwikkelaar van Plus er een prominente plek voor gereserveerd in [het nieuwe winkelconcept dat debuteerde in Abcoude](#). Dat sluit nu eenmaal aan bij de huidige consumentenverwachtingen, constateert hij. “Supermarkt en horeca lopen steeds meer in elkaar over.” Die trend is niet alleen in supermarkten zichtbaar. Discussies over blurring, mengvormen tussen horeca en retail, liepen als een rode draad door 2016 heen. Het doel: meer beleving voor consumenten in de leeglopende binnensteden. De praktijk: rechtszaken en achterhoedegevechten.

De behoefte om te kunnen experimenteren met mengvormen tussen retail en horeca kwam van drie kanten, [constateerde de Vereniging van Nederlandse Gemeenten](#) (VNG). Aan de ene kant kampen gemeenten bij de handhaving van regels steeds vaker met omstandigheden die niet meer lijken te passen binnen de Drank- en Horecawet. Daarnaast willen ondernemers meer ruimte om hun werk te doen en vragen consumenten om een ‘totaalbeleving’ tijdens het winkelen. De strakke scheidslijnen in de wet laten dat niet toe. Een experiment om die regels wat los te laten start op de eerste dag van 2016 en tientallen gemeenten doen mee.

Het experiment is nog niet goed en wel van start gegaan, of het ligt al onder vuur. Staatssecretaris Martin van Rijn trekt stevig aan de touwtjes van de wet en constateert: [deze proef kan niet door de beugel](#). “Er is op dit moment geen sprake van verruiming van de mogelijkheden om alcohol te verstrekken en te schenken”, laat hij in een brief weten aan de VNG. De Drank- en Horecawet voorziet namelijk niet in een mogelijkheid voor experimenten. “Het gedogen van overschrijding van deze verboden leidt tot een overtreding van de wetten.” Met andere woorden: de VNG roept gemeenten op bewust de regel te overtreden. De vereniging laat echter weten de oproep van de staatssecretaris ‘prematuur’ te vinden en legt de brief naast zich neer.

Bezopen

Daarmee is het verzet tegen de alcoholproef nog niet gebroken. Sterker nog, het echte gevecht moet dan nog beginnen. De SlijtersUnie, de vertegenwoordiger van zelfstandige slijters in ons land, blijkt de grootste sta-in-de-weg. De branche voelt zich dermate onder druk gezet door de blurringtrend, dat de belangenorganisatie maar één manier ziet om die te stoppen: rechtszaak op rechtszaak beginnen. Een exemplarisch en voor de SlijtersUnie succesvol voorbeeld, is het rechterlijk ingrijpen [bij de Zwolse boekhandel Waanders In de Broeren](#). Een van de grootste boekhandels van het land verkocht al jaren bijpassende wijnen bij zijn boeken. In flessen, en niet gratis voor directe consumptie. Met het tot vervelens toe gebruikte ‘wijntje bij de kapper’ heeft Waanders dus weinig te maken, maar voor de SlijtersUnie maakt het geen verschil. De rechter geeft de organisatie gelijk en oordeelt dat Zwolle ‘op onjuiste gronden heeft afgezien van handhavend optreden tegen de verkoop van alcohol’ in de boekhandel. De flessen moeten de winkel uit en de gemeente krijgt een tik op de vingers. [Bezopen, vindt eigenaar Wim Waanders](#). “Mijn dochter, die ook in de winkel werkt, heeft zelfs een slijtersdiploma.”

Terwijl Waanders en zijn medewerkers de laatste flessen wijn zelf maar achteroverslaan, richt de SlijtersUnie zijn pijlen weer op deelnemers aan de blurringproef. Zowel gemeenten als individuele retailers zijn daarbij het doelwit. Die koerswijziging was nodig, nadat [een rechtszaak tegen de proef als geheel](#) geen succes opleverde. De organisatie gebruikte de redenering van staatssecretaris Van Rijn om de VNG aan te klagen: de vereniging zou met het initiatief voor de pilot opzettelijke wetsovertreding uitlokken. De rechter is echter van oordeel dat de beslissing om wel of niet deel te nemen bij individuele gemeentebesturen ligt en dat de rol van de VNG beperkt is. Die hoeft gemeenten daarom niet op te roepen ermee te stoppen.

De SlijtersUnie neemt de woorden van de rechter ter harte: individuele gemeenten zijn dus de boosdoener. Nieuwegein, een van de deelnemende gemeenten, [wordt als eerste voor de rechter gesleept](#). En met succes, want anders dan de VNG, hebben gemeenten wel de verantwoordelijkheid om handhavend op te reden. De Utrechtse gemeente probeert de uitspraak eerst nog zo uit te leggen dat het experiment gewoon door kan gaan – de rechter heeft de pilot niet met zoveel woorden verboden – [maar trekt uiteindelijk toch de stekker eruit](#). De pilot is ‘te veel in de juridische sfeer terechtgekomen’, verklaart burgemeester Frans Backhuijs. De SlijtersUnie pakt nog enkele gemeenten en individuele winkeliers aan, maar komt toch tot de conclusie dat het onmogelijk is iedereen voor de rechter te dagen. De vereniging hoopte dat gemeenten ‘vanzelf tot inkeer’ zouden komen, maar stelt die visie bij in [een noodkreet aan staatssecretaris Van Rijn](#). Daarin staat dat de unie, ‘gelet op de van VNG en overige gemeenten ontvangen geluiden’, niet verwacht dat burgemeesters elders de pilot staken.

Afgezien van de mentale steun van Martin van Rijn, staat de SlijtersUnie er tamelijk alleen voor. Het woord ‘[achterhoedegevecht](#)’ valt regelmatig als de juridische expedities van de vereniging weer eens ter sprake komen. En hoewel de unie zich heel 2016 tot het uiterste heeft ingespannen om een stokje te steken voor iedere mogelijke vorm van concurrentie voor slijters, eindigt het jaar met een voor hen somber vooruitzicht. [Want als het aan de VVD ligt](#), wordt het voor winkeliers volgend jaar makkelijker om hun klanten een glas alcoholische drank in te schenken. Dergelijke mengvormen van retail en horeca zijn nu nog strafbaar en dat vindt Kamerlid Eric Ziengs ‘rigide’. Hij diende een initiatiefwet in om daar een einde aan te maken. Want zoals

Van Rijn fijntjes opmerkte: de huidige wet biedt weinig ruimte. Dus passen we hem aan, is de eenvoudige redenering van Ziengs. Zijn voorstel is een reactie op de hoge leegstand in de binnensteden. "Ondernemers willen graag een andere formule invoeren om het weer levendig te maken in de stad."

De regeringspartij maakt daarmee snel werk van een van de belangrijkste aanbevelingen van Platform31. Het kennisplatform deed anderhalf jaar onderzoek naar minder regeldruk in binnensteden, en [presenteerde in december zijn conclusies](#). 'Maak de Drank- en Horecawet beter toegerust voor ondernemers die concepten van functiemenging willen starten', was een van de aanbevelingen. Daarmee lijkt het fundament onder de strijd van de SlijtersUnie, de Drank- en Horecawet, vanaf volgend jaar weg te vallen. Of de binnensteden met dank aan alcohol schenkende winkeliers ook echt de belevingscentra worden die de grote voorstanders zich ervan voorstellen, zal na de champagne duidelijk worden.

Eerder in deze serie:

[Retailjaar 2016: Het gat van V&D](#)

[Retailjaar 2016: Merken retailen zelf](#)